

NEDEN BİLİŞİM?

Bilgi: Bir konu ya da iş konusunda öğrenilen ya da öğretilen şeylerdir. İnsan aklının erebileceği olgu, gerçek ve ilkelerin bütünüdür.”

İletişim: Duygu, düşünce ya da bilgilerin; ses, yazı ya da sembollerle paylaşılmasıdır. Araç kullanarak ya da kullanmadan yapılabilecek bir bilgi alışveriştir.”

Bilişim: Bilginin bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak üretilmesi, saklanması, iletilmesi ve ihtiyaca uygun olarak biçimlendirilmesi ile ilgilenilen bir çalışma alanıdır.

Teknoloji: İnsanın hayatını kolaylaştırmak amacıyla geliştirdiği araç gereçlerle bunlara ilişkin bilgilerin tümü.

Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT): Bilginin toplanması, işlenmesi, saklanması ve iletilmesini sağlayan her türlü teknolojiye denir.

Yazılım: Bilgisayar donanımının istenilen amaçlar doğrultusunda çalıştırılmasıyla kullanıcının bilgisayarda istediği işlemleri yapabilmesini sağlayan programlardır.

Donanım: Bir bilgisayar sistemini oluşturan ve fiziksel olarak dokunulabilen araçların tümüne donanım denir.

Arayüz: Elektronik cihazlardaki yazılımların kontrolü amacıyla kullanılan ortak yüzeylere verilen isimdir.

Etkileşim: Teknolojik araçların arayüzleri aracılığıyla bizimle kurdukları iletişimidir.

İnternet: Diğer bilgisayar ağlarının birbirine bağlanmasıyla oluşmuş ve farklı noktalar arasında elektronik veri alışverişine olanak sağlayan dünyaca yaygın ağ sistemidir.”

E-egitim: etkileşimli tahta, projeksiyon cihazı, fotokopi makinesi vb.

E-sağlık: E-Randevu, E-Reçete, MR, röntgen vb.

E-ulaşım: GPS, navigasyon, radar, mobese vb.

E-güvenlik: Kameralar, alarm sistemleri, X-Ray vb.

E-Bankacılık: ATM, pos cihazı, kredi kartı, online ve mobil bankacılık, para sayma makineleri vb.

Bilişim teknolojilerinin sağladığı yararlar neler olabilir? : “Hayatımızı Kolaylaştırır”, “Hayatımızı Hızlandırır”, “Maliyetleri Azaltır”, “Verimliliği Artırır”

NASIL OTURSAM?

BİLGİSAYAR KULLANIRKEN DİKKAT ETMEMİZ GEREKENLER

Her bir saatlik çalışma süresi sonunda 5-15 dakikalık aralar verilmeli.

Ara verildiği sırada gözler dinlendirilmeli (Kitap okumak veya televizyon izlemek gibi aktivitelerden kaçınılmalı.).

Ara verildiği sırada hareketli egzersiz yapılmalı (Bisiklet sürmek, yürüyüş yapmak, paten kaymak vb.).

Bilgisayar Kullanırken Nelere Dikkat Etmeliyiz?

1. *Dik oturmalıyız.*
2. *Kollar dirseklerden 90o kırılmalı.*
3. *Bilekler klavye kullanırken desteklenmeli.*
4. *Ekran göz hizasına gelmeli.*
5. *Ayaklar yerle temas etmeli, yer ile temas etmediği durumda ayaklar desteklenmeli.*
6. *Koltuk yüksekliği ayarlanabilir olmalı.*
7. *Ekranı yakından bakılmamalı (50 - 70 cm).*
8. *Her bir saatlik çalışma süresi sonunda 5-15 dakikalık aralar verilmeli.*
9. *Ara verildiği sırada gözler dinlendirilmeli (Kitap okumak ya da televizyon izlemek gibi aktivitelerden kaçınılmalı.)*
10. *Ara verildiği sırada hareketli egzersiz yapılmalı. (Bisiklet sürme, yürüyüş, paten kaymak gibi)*

İşletim Sistemi Nedir?

Bilgisayarda çalışan, bilgisayar donanım kaynaklarını yöneten ve çeşitli uygulama yazılımları için yaygın servisleri sağlayan bir yazılımlar bütünüdür.

İşletim Sisteminin Görevleri

- Merkezi işlem birimini ayrı işlere yönlendirmek ve yönetmek.
- Ana belleği yönetmek.
- Harici kayıt cihazlarını yönetmek.
- Giriş/çıkışları kontrol etmek.
- Bilgisayar sisteminin güvenliği ve kontrolünü sağlamak.
- Dosya yönetimini sağlamak.

İşletim Sistemi Olmazsa: İşletim sistemi yüklü olmadan bilgisayar, tablet veya telefonumuzu kullanamayız.

İşletim Sistemi Nerelerde Kullanılır?

İşletim sistemleri bilgisayar, tablet, video oyun konsolları, cep telefonları, web sunucularında, arabalarda, beyaz eşyalarda hatta kol saatlerinin içinde bile yüklü olabilir.

Masaüstü İşletim Sistemleri

Günümüz kişisel bilgisayarında çoğunlukla Windows, MAC OS veya Linux işletim sistemleri kullanılır.

Windows İşletim Sistemi: Microsoft tarafından piyasaya sürülmüş olup en çok kullanılan işletim sistemidir. Windows XP, 7, 8, 10 halen kullanılmakta olan sürümleridir.

MAC OS İşletim Sistemi: Apple şirketine ait işletim sistemidir.

Linux İşletim Sistemi: Linux ücretsiz ve açık kaynak kodlu bir işletim sistemidir. TÜBİTAK tarafından yapılan ilk yerli işletim sisteminin adı "PARDUS" TUR.

Mobil İşletim Sistemleri

Cep telefonu ve tabletlerde ise Android, İOS ve Windows işletim sistemleri yaygın olarak kullanılır.

Android İşletim Sistemi: Bugün birçok tablet, akıllı telefon ve hatta kol saatlerinde kullanılan Google'a ait işletim sistemidir.

İOS İşletim Sistemi: Apple'ın kendi ürettiği tablet ve telefonlar için çıkardığı işletim sistemidir.

Windows İşletim Sistemi: Microsoft'un akıllı telefonlar ve tabletler için ürettiği işletim sistemidir.

Hangi İşletim Sistemi?

- İşletim sistemi seçerken bilgisayarın teknik özellikleri, yükleyeceğimiz yazılımlar, fiyat, kullanım kolaylığı gibi etmenlere dikkat etmeliyiz.
- Çok eski bir bilgisayara yeni bir işletim sistemi, ya da yeni bir bilgisayara eski bir işletim sistemi yüklersek bilgisayarımızdan alacağımız verim düşebilir.

DOSYA YÖNETİMİ

Dosya Nedir?

Dijital ortamlarda bilgi ve komutları kaydetmek için kullanılan birimlere dosya denir. Dosya içerisindeki bilgiler; resim, metin, çizim, ses ve video gibi içerikler olabilir.

Dosya Yapısı

Bir dosya; dosya adı, nokta ve dosya uzantısı olmak üzere üç kısımdan meydana gelir.

Dosyanın türünü, hangi yazılım tarafından oluşturulduğunu ve açılabileceğini gösteren kısımdır. Genellikle 3 harften oluşur. Bu harfler dosya türünün İngilizce karşılığının kısaltmasıdır.

Popüler Dosya Uzantıları

Dosya Uzantısı	İçerik
TXT	Yazı
MP3, WAV	Ses ve Müzik
BMP, JPG	Resim
GIF	Hareketli Resim
PDF	Kitap
AVİ, MPEG, MOV	Film
EXE	Çalıştırılabilir Program

Dosyaya isim verirken aşağıdaki karakterleri kullanamayız: < > : ? / " ' * \

Klasör Nedir?

Ortak bir özelliğe sahip dosyaları bir arada bulunduran birimlere klasör (dizin) denir. Klasörleri günlük hayatımızda kullandığımız dosya klasörlerine benzetebiliriz.

Sürücü Nedir?

Dosya ve klasörlerin saklanabileceğini fiziksel ortamlardır. Örneğin sabit disk, CD/DVD ROM sürücüsü, hafıza kartı, USB bellek gibi. Sürücüler A'dan Z'ye kadar bir harf ile adlandırılırlar. A ve B sadece disket sürücüye verilen harflerdir. Bunun dışındaki harfler sırasıyla diğer sürücülere verilir. Harften sonra iki nokta (:) işareti kullanılır. A: veya C: gibi. Sürücü harflendirilmesi işletim sistemi tarafından yapılır. Buna ek olarak biz de harfin yanına bir etiket yazabiliriz. Örneğin; Yerel Disk (C:) gibi.

Önemli Notlar

- Bir klasör içerisinde aynı ada ve uzantıya sahip birden fazla dosya olamaz.
- Bir klasör içerisinde aynı isme fakat farklı uzantıya sahip dosyalar bulunabilir. Örneğin, Çanakkale.avi filmi ile Çanakkale.txt şiiri aynı klasörde bulunabilir.
- Bir klasör içerisinde aynı ada sahip başka bir klasör bulunamaz.
- Dosya ve klasör adlarında büyük/küçük harfler aynı kabul edilir. Örneğin ÇANAKKALE.TXT ile Çanakkale.txt dosyaları aynıdır.
- Bazı donanımlar üzerinde birden fazla sürücü oluşturulabilir, örneğin tek bir sabit disk C: ve D: şeklinde 2 sürücüye ayrılabilir

BİT KULLANIMI VE ETİK

Etik; doğru ile yanlış, haklı ile haksız, iyi ile kötüyü, adil ile adil olmayı ayırt etmek, bunun sonucunda da doğru, haklı, iyi ve adil olduğuna inandığımız şeyleri yapmaktır.

İnternet üzerinde iletişimde bulunurken doğru ve ahlaki olan davranışlarla, yanlış ve ahlaki olmayan davranışları belirleyen kurallar bütünüdür. **İnternet etiği**, gerçek hayatta insanlara gösterdiğiniz saygı ve nezaketin internet ortamında da gösterilmesidir.

- İnternet üzerinde görüştüğünüz kişilerle, üye olduğunuz sitelerde, forumlarda ve sosyal ağlarda size ait ad, soyad, TC kimlik numarası, adres, telefon gibi bilgileri **paylaşmayın**.
- **Güvendiğiniz** kişilerle dahi özel bilgilerinizi paylaşmayın, unutmayın karşınızdaki kişi **zannettiğiniz** kişi olmayabilir!
- Hiçbir siteye gereğinden fazla bilgi vermeyin.
- **İnternet'i insanlara zarar vermek için kullanmamalıyız.**
- **Başkalarının İnternet'te yaptığı çalışmalara engel olmamalıyız.**
- **Başkalarının gizli ve kişisel dosyalarına İnternet yoluyla ulaşmamalıyız.**
- **Bilgilerin doğruluğunu tam olarak emin olmadan bilgileri savunmamalıyız.**
- **Ücretini ödemediğimiz yazılımları kopyalayıp kendi malımız gibi kullanmamalıyız.**
- **Başkalarının elektronik iletişim kaynaklarını izinsiz kullanmamalıyız.**
- **Elektronik iletişim ortamını başkalarının haklarına saygı göstererek kullanmalıyız.**
- **İletişim sürecinde kullandığımız dilin doğuracağı sonuçları önceden düşünmeliyiz.**

TELİF HAKLARI

Telif hakları kendi emeğimiz ile oluşturduğumuz ürünler için sahip olduğumuz haklardır. Kullanma, paylaşma ve değiştirme gibi izinleri kapsar. Eserlerimizin izin verildiği kadar kullanımını sağlar. Eser sahibinin haklarını korur.

Başkalarına ait ürünleri çoğaltmak, satmak yasaktır. Bu tür ürünleri barkod gibi koruma araçları orijinal yapar. Barkodu olmayan ürün sahtedir. Ürünü üreten kişiye hiç bir dönüşü yoktur. Mesela kopya satılan kitapların yazara ve yayın evine bir katkısı yoktur. Bu durum ürün ortaya koyma isteğini azaltır, yeni ürünlerin ortaya konmasını engeller. Sanatı ve sanatçıyı olumsuz etkiler.

Sahibinden izin almadan çoğaltılan dağıtılan ürünlere “korsan” ürünler denir. Bu durum yasal olmayan bir durumdur, fakat çok sık rastlanır. Korsan ürün satmak ve dağıtmak suçtur.

Daha önce bu tür ürünleri farkında olmadan kullanmış olabiliriz. Özellikle filmleri, kitapları, müzik albümlerini çoğaltmak kolaydır. Bu tür ürünlerin bandrolsüz olanlarını kullanmak korsan ürün kullanmak demektir.

ESERLERİ DOĞRU KULLANMAK

Eserin kime ait olduğuna bakmalısın.

Eseri sahibinin izin verdiği şekilde kullanmalısın.

Eseri kullanmak için en azından e-posta ile eserin sahibine ulaşım izin almalısın.

Eseri kullandığında sahibine atıf yapmalısın.

Eğer gerekli ise eserin kullanım bedelini ödemelisin

ATIF YAPMAK

Atıf yapmak, bir eseri ya da eserin bir bölümünü kullanırken eser sahibini ve eserin yer aldığı ortamı bildirmektir. Örneğin; kullandığımız eser bir dergi makalesi ise yazarın adı, makalenin başlığı ve makalenin yer aldığı derginin adının ve sayısının belirtilmesi gerekir.

ADİL KULLANIM

Eserin izin alınmadan kullanılabilceği durumları adil kullanım belirler.

Eserin belirli bir bölümünü kullanmak,

Eseri eğitim amaçlı kullanmak,

Eseri ticari amaç dışında kullanmak adil kullanım kapsamında olabilir.

AÇIK ERİŞİM

Ücretsiz ve açık erişim herkesin her yerde ve her zaman bilgiye erişmesini mümkün kılar. Kullanıcılar materyaller üzerinde değişiklik yapabilir ya da farklı materyalleri birleştirerek kullanabilirler.

YARATICI BİRLİKTELİK (CREATIVE COMMONS)

Eserlerin sahiplerinin izin verdiği şekilde kullanılabilcek bir lisans türüdür. Yaratıcı birliktelik sembolünün (CC) olduğu eserler telif hakları çerçevesinde kopyalanabilir, dağıtılabilir, düzenlenebilir ve birleştirilebilir. Açık erişim felsefesi doğrultusunda Yaratıcı Birliktelik fikri eser sahiplerinin haklarına sahip çıkarak onları izin verdiği ölçüde birlikte çalışmayı, paylaştıkça çoğalan yaratıcı süreçleri destekler, eser sahibinin haklarını korur.

LİSANS TÜRLERİ

ÜCRETSİZ YAZILIM (Freeware)

Sizin için güzel bir yazılım yapmaya çalıştım. Ücretsiz istediğiniz gibi kullanın.

LİSANSLI YAZILIM

Önemli olduğunu düşündüğüm yazılımımı belirli bir ücret karşılığında kullanabilirsiniz.

GELİŞTİRME AŞAMASI (BETA)

Bir yazılım geliştiriyorum, yazılımımı deneyip bana fikir vermek ister misiniz?

GEÇİCİ KULLANIM (TRIAL)

Yazılımım ücretli bir yazılım. İsterseniz 15 gün deneyin, memnun kalırsanız satın alın.

DEMO YAZILIM

Yazılımım ücretli bir yazılım. Ama bazı özelliklerini kullanabileceğiniz kısıtlı bir sürümünü ücretsiz kullanabilirsiniz.

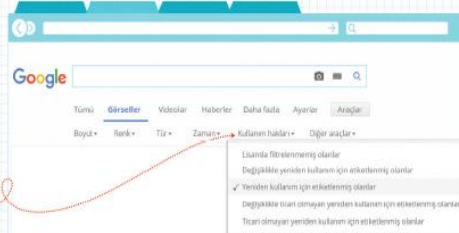
KISITLI YAZILIM (SHAREWARE)

YARATICI BİRLİKTELİK (CC)

- © Her hakkı saklıdır.
- Ⓒ Kamu malıdır. Telif süresi bittiği için telif hakkı olmadan kullanabilirsiniz.
- CC Bazı hakları saklıdır.
- 0 Hiçbir hakkı saklı değil. Serbestçe kullanabilirsiniz.
- i Sahibine atıf yapmalısın.
- ⌚ Aynı lisans türü ile lisanslarsan değiştirip, kopyalayıp kullanabilirsin.
- ⌘ Eseri ticari amaçla kullanamazsın.
- = Eseri türetemezsin.

Google'da kullanım haklarına göre arama yapabileceğini biliyor muydun?

BİLİŞİM SUÇLARI

Bilişim suçu: Teknolojiyi kullanarak dijital ortamda kişi veya kurumlara maddi veya manevi olarak zarar vermektir.

Bilişim Suçları Nelerdir?

1. Bilgisayar sistemlerine ve servislerine yetkisiz erişim. Yetkisi olmayan kişilerin veya kurumların bilişim sistemlerine girmesi, kişilerin e-postalarına veya internet hesaplarına ulaşması ciddi bir suçtur.
2. Bilişim sistemlerini engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme.
3. Kanunla korunmuş bir yazılımın izinsiz kullanılması, lisanssız yazılım kullanım suçu ile ilişkilidir. Para ve hapis cezası uygulanabilir. Yazılımın ne amaçla ve kimler tarafından kullanıldığı, ticari amaçla kullanılıp kullanılmadığı cezanın artmasında etkilidir.
4. Yasa dışı yayınlar yapmak. Terör örgütleri gibi zararlı oluşumların yayınlarının paylaşılması suçtur. Bu gibi yayınlar toplum güvenliğine ve barış ortamına zarar verebilir.
5. Bilişim yolu ile dolandırıcılık. İnternet alışverişlerinde dolandırıcılık yapılması da bir suçtur. Başkasının kredi kartı bilgilerini kullanarak alışveriş yapılması bu suça örnektir.
6. Bilişim yoluyla hakaret ve şantaj. Sosyal ağlar aracılığıyla hakaret edilmesi, internette insanların itibarlarını zedeleyici davranışlarda bulunulması, başkasına ait bilgilerin internet üzerinden paylaşılarak kişilerin tehdit edilmesi bu suça örnektir.

En sık karşılaşılan bilişim suçları şunlardır;

- Kredi kartı dolandırıcılığı
- Başkasının adına sahte hesap açmak
- Başkaları ile ilgili nefret söyleminde bulunmak

Bilişim suçlarına maruz kalırsak ne yapmalıyız?

Bir internet suçunun mağduru olan kimse şikâyet için Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunmalıdır. Suçtan doğrudan etkilenmiyorsak, mesela uygunsuz içeriklerin olduğu bir siteye rastlarsak, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına bildirimde bulunmamız gerekmektedir. Suç duyurusunda bulunmak ve şikâyet etmek önemlidir. Gerektiğinde 155 ihbar hattını da arayabilirsiniz.

Zararlı içerik sunan web sayfalarını şikâyet için; Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu İnternet İhbar Merkezi internet adresini ziyaret edebilirsiniz.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu internet sayfasından (www.btk.gov.tr) sitelerin güvenliğine bakabilirsiniz.

Kredi Kartları ile ilgili ilginç bilgiler

Her saat 96 kredi kartı bilgisi çalınıyor. Bugüne kadar yine hackerlerin eline geçen Türkiye vatandaşlarına ait kredi kartı bilgisi, 50 bin 339. Dünyada 2 milyon kişinin kredi kartı bilgisi yer altı dünyasında sürekli el değiştiriyor. Sahte kredi kartlarının nakde çevrilmesi için kullanılan 3 bin 32 farklı yöntem var. Kredi kartı bilgilerinin yüzde 40' ı, e-ticaret sitelerinin hacklenmesiyle ele geçiriliyor.

İnternette bilgilerimiz çalınırsa, rahatsız edecek şekilde kullanılırsa, internet üzerinden kredi kartlarımız, banka hesaplarımız bilgimiz dışında kullanılırsa, internette yasa dışı olan yayınlara rastlarsak, birileri tarafından sanal ortamda tehdit edilir, dolandırılırsak bunlarla ilgili suç duyurusunda bulunabiliriz. Böylece mağdur olmaktan kurtulup haklarını bilen ve savunan bir vatandaş olabiliriz.

SİBER AKLIMI SEVEYİM!

Güvenli olmayan web sitelerinde;

- Üye **olma!**
- Alışveriş **yapma!**
- Bağlantılara **tıklama!**
- Haberlere **hemen inanma!**
- Dosya **indirme!**
- Güvenlik yazılımı **kullan!**
- Tanımadığın kişilerle **iletişime geçme!**

Elektronik posta eklerini açarken dikkatli o!!

Telefonda polis, banka görevlisi, hakim, savcı, müşteri hizmetleri personeli gibi arayan kişilere kişisel bilgilerini verme!

Karşıdaki kişinin tanıdığın bir kişinin hesabını izinsiz kullanabileceğini unutma!

İnternette emin olmadığın bilgileri paylaşma!

Mümkünse önemli bilgilerin olduğu bilgisayar ile internete bağlanma!

İNTERNETTE HİÇBİR ZAMAN TAM GÜVENDE OLAMAYACAĞINI UNUTMA!

DİJİTAL DÜNYA

İnternet yokken insanlar neler yapıyordu?

1980 ve 1990'larda insanlar boş zamanlarında radyo dinliyor ya da televizyon izliyorlardı. Bugün ise televizyon hâlâ popülaritesini koruyor olsa da insanlar genelde interneti kullanarak zaman geçiriyor. İnternetin olmadığı günlerde insanlar radyo, gazete ve daha sonra televizyon aracılığıyla bilgi edinmeye başladılar. Artık günümüzde saniyeler içinde mobil cihazlar yardımıyla bilgi edinebilmekteyiz. İnsanlar eskiden birbiriyle haberleşmek için mektupları kullanırken artık internet üzerinden telefonla görüntülü konuşabiliyor. Mektup yerine pek çok dijital veriyi saniyeler içinde ve ücretsiz bir şekilde e-posta yardımı ile başkasına gönderebiliyor. Günümüzde internet, sadece bilgi alışverişi için değil sosyal medya kullanımı ve oyun oynamak amacıyla da kullanılmaktadır. Ödev yapma, haberleşme, bilgi edinme, alışveriş, iş yaşantıları, sağlık amacıyla kullanımlar, güvenlik, dinlenme vb.

Sizce çevrimiçi alışveriş kimleri nasıl etkilemiş olabilir?

Gıda, temizlik, giyim, oyuncak, kırtasiye gibi ürünleri tüketici ile buluşturan iş kolları bu durumdan etkileniyor. Artık insanlar marketlere, dükkânlara gitmek yerine istedikleri anda internet sayfalarında gezinerek sanal alışveriş yapmayı tercih ediyorlar.

Meslekler yeni teknolojik gelişmeler sonucunda nasıl değişmiş olabilir?

Pek çok meslek teknoloji nedeniyle kaybolma tehlikesi ile karşı karşıya. Özellikle yerel işletmeler ve küçük dükkânlar yeni teknolojik gelişmeler sonucunda zarar görüyor.

Teknolojinin gelişmesiyle sektörlerde de değişiklikler gözlemleniyor. 21.yy becerilerinin değişiklik göstermesiyle birlikte gelecekte mesleklerde büyük değişimler olacağı düşünülüyor. Geleceğin mesleklerinde olması beklenen özelliklerden belki de en önemlisi kendi evinde çalışabilme imkânı (freelance) özelliğidir. Geleceğin meslekleri arasında olması beklenen bazı meslekler:

- Bilgisayar Programcısı
- Grafik Tasarımcı
- Sosyal Medya Uzmanı
- Siber Güvenlik Uzmanı
- Bilişim Teknoloji Uzmanı

Peki gelişen teknoloji hangi yararlı gelişmeleri beraberinde getirmiştir?

Artık daha küçük aygıtlara daha çok müzik verisi sığabilmektedir. Daha kaliteli sesler üretilip saklanabilmektedir. Çevrimiçi müzik ile herkes istediği anda mobil cihazları ile istediği yerden müzik dinleyip video izleyebilmektedir.

Dijital oyun; çeşitli teknolojilerle programlanan ve kullanıcılara görsel bir ortam sunarak, çoğu zaman kullanıcıdan belirli bir takma isim ve parola yardımıyla giriş yapmasını sağlayan, belirli bir amaca yönelik, genellikle kazanma-kaybetme üzerine kurulu platformlardır. Dijital oyunların da her oyunun olduğu gibi ilk çıkış ve üretilme amacı eğlencedir. Fakat teknolojinin de gelişmesine bağlı olarak zaman geçtikçe oyunlar eğitsel, stratejik, macera vb. amaçlarla da üretilmeye ve kullanılmaya başlanmıştır.

Bir oyunu seçerken veya oynarken önce bu oyunun bize ne gibi etkileri olacağı üzerinde düşünmeliyiz. Bir oyunun olumlu etkileri olabileceği gibi olumsuz etkileri de olabilir. Örneğin; bir savaş oyunu oynarken strateji kurma, karar verme becerisi kazanabileceğimiz gibi şiddet uygulama veya eğilimi gösterebilir ve kötü davranışlarda bulunabilirsiniz. Araba yarışı oyunları oynarken dikkat ve refleksler artar, trafik kurallarını öğrenebilirsiniz bunun yanı sıra kuralları ihlal etme ve etrafa zarar verme gibi olumsuz davranışlar da edinebilirsiniz.

Oyun türlerinin yanı sıra oyun platformları da gelişen teknoloji ile birlikte çeşitlilik göstermektedir.

- Masaüstü (PC) ve dizüstü oyunlar
- Cep telefonları ve tablet oyunları (mobil oyunlar)
- Konsol oyunları
- Sanal Gerçeklik Platformu (VR)

Bilgisayar Oyunlarının Olumlu ve Olumsuz Yanları

Olumsuz Yanları

- Bilgisayar oyunları, çok fazla vakit kaybına neden olabilir.
- Bireyleri yalnızlığa sürükleyebilir.
- Bazı oyunlar pahalı olabilir, ekonomik sorunlara sebep olabilir.
- Bireyi gerçek yaşamdan uzaklaştırabilir.
- Eğitiminiz için gerekli olan zamanı ayırmanıza engel olabilir.

Olumlu Yanları

- El-göz koordinasyonunu geliştirebilir.
- Beyin jimnastiği yapmanıza yardımcı olabilir
- Düşünme ve strateji becerilerini geliştirebilir.
- Yaratıcılığı geliştirebilir.

Uzun Süre Bilgisayar Oyunu Oynamak Çeşitli Sorunlara Yol Açar

Aynı hareketleri sürekli olarak yapmaktan kaynaklanan rahatsızlık

Göz yorgunluğu

Fiziksel aktivite eksikliği

Yaşa uygun olmayan oyunları oynamak, oyun başında geçirilen sürenin çok fazla olması, güvenli olmayan sitelerde oyunlar oynamak, aile ve öğretmenlerin önerisi dışındaki sitelerde oyun oynamak veya sitelerden oyun indirmek uygun değildir. Çünkü birçok olumsuz, kötü duygu ve davranışlara bizi yönlendirebilirler.

GİZLİ VE GÜVENLİ - GÜÇLÜ ŞİFRE

Dijital ortamda güvende tutmamız gereken bilgilerin ve bu bilgilere bir başkasının erişmesi durumunda ortaya çıkabilecek olumsuzluklardan dolayı birçok insan mağdur olmaktadır. Bu olumsuzluklara dolandırıcılık, hakaret, sahte evrak düzenleme, veri silme - kopyalama - hırsızlık, banka hesaplarına erişme gibi mağduriyetler olabilir. Kişisel bilgilerimizin bir başkası tarafından ele geçirilmemesi için şifre oluşturmanın çok önemli olduğunu, oluşturulacak şifrelerin güçlü ve tahmin edilemeyecek kadar zor olması gerekmektedir. Bu durumlarla karşılaşmamak belirli önlemlere e-posta kullanıcı adı ve şifresi oluşturulurken de dikkat edilmelidir. Kötü niyetli kişi veya kişilerin e-posta hesabımızı ele geçirmesi durumunda sizler adına başkaları ile iletişim kurabilecekleri ve arkadaşlarımızın güvenliğini tehlikeye atabilecekleri unutulmamalıdır.

Güçlü bir şifre oluşturmak için aşağıdaki adımlara dikkat edilmelidir.

1. En az 8 karakterden oluşmalıdır.
2. Basit bir kelimenin içindeki harfleri ve rakamları değiştirerek kullanabilirsiniz. (Örneğin B yerine 8 kullanılabilir.)
3. Şifre içerisinde büyük-küçük harf, rakam ve özel semboller olmalıdır.
4. Şifre belirlemeden önce unutulmayacak bir cümle oluşturularak şifre oluşturulabilir.
5. Sözlükten alınan bir sözcüğü direk olarak kullanmayın.
6. Hiçbir özel kimlik bilgisi kullanmayın. (TC No gibi)
7. Kolayca tahmin edilebilecek bilgileri kullanmayın. (Okul adı, sınıf no gibi...)

Güvenlikle ilgili önemli kurallar:

1. Parolanızı 6 ayda bir değiştirin.
2. Arkadaş listenizi ve bilgisayarınızı koruyun.
3. Başkasının bilgisayarında, internet kafede, okulda “Beni Hatırla” Seçeneğini kullanmayın.
4. Oturumunuzu kapatmayı unutmayın.
5. Başkaları tarafından şifrenizin kullanıldığını düşünüyorsanız, güvenli doğrulama seçenekleri ile şifrenizi değiştirin.

SİBER TUZAKLARI NASIL ANLARIM?

- 1 İnternette **kimlik bilgilerini** isteyen web sitelerine karşı **dikkatli ol.**
- 2 **Bedava** hediyelerden, programlardan ve **kazanacağını söyleyen yarışmalardan uzak dur.**
- 3 Eğlenceli gibi görünen testler, **senin hakkında bilgi toplamak için** hazırlanmış olabilir. **Bir kez daha düşün.**
- 4 Unutma! Bilinen markalar veya kurumlar e-posta yoluyla senden **parola, kimlik bilgileri gibi kişisel bilgiler istemez.**
- 5 Açılır pencerelerle (**pop-up**) gelen yarışma ve anketlere **katılma.**
- 6 Şüpheli bulduğun e-postaların içindeki bağlantıya (linke) tıklama ve gönderilen dosyayı **açma.**
- 7 Tanımadığın kişilerden gelen e-postaları açmadan önce, **tekrar düşün.**
- 8 İçeriği arkadaşlarına da göndermeni isteyen e-postalar, seni ve arkadaşlarını riske atabilir. E-postayı sil ve arkadaşlarını **uyar.**
- 9 İsteğin dışında bilgisayar kameranın açılmaması için, kameranı **kontrol et.**
- 10 Oyun oynamak için, **üye olmanı isteyen siteleri önce dikkatlice incele.**

ZARARLI YAZILIMLAR

Bilgisayar sistemlerimize zarar veren, farklı türde birçok yazılım bulunmaktadır. Zararlı yazılımlar, bilgisayarların bazı programları yavaş çalıştırmasına veya hiç çalıştırmamasına neden olur. Zararlı yazılımlar sadece virüsler değildir. Birçok çeşidi vardır.

Zararlı yazılımlar; amaçları, bulaşma şekilleri, verdikleri zararların boyutları gibi birçok ölçüte göre gruplanabilmektedir.

- Bilgisayarınızdaki bilgileri çalabilir ve başkalarına gönderebilirler, E-posta hesaplarınız, parola bilgileriniz gibi.
- İşletim sisteminizin veya diğer programlarınızın çalışmamasına, hatalı çalışmasına neden olabilirler.
- Bilgisayarınızdaki dosya veya klasörleri silebilir, kopyalayabilir, yerlerini değiştirebilir veya yeni dosyalar ekleyebilirler.
- Yaptığınız her şeyi kaydedebilirler. Klavyede yazdığınız her şey veya fare ile yaptığımız tüm hareketler gibi.
- Ekranda can sıkıcı veya kötü amaçlı web sitelerine yönlendiren açılır pencereler oluşturabilirler.
- Tüm verisiyle diski silebilir, hatta biçimlendirebilirler.
- Saldırganların kullanması için güvenlik açıklıkları oluşturabilirler.
- Başka zararlı programların bulaşmasını sağlayabilirler.
- Bilgisayarınız üzerinden başkalarına saldırabilirler.
- Bilgisayarınızın ya da internetin kaynaklarını kullanır, yavaşlamalara neden olabilirler.

Güvenlik duvarları; Güvenlik duvarı bilgisayarımızın veri trafiğini kontrol eden bir yazılım ya da donanımdır. Güvenlik duvarı kullanmak en temel koruma yöntemlerindedir. Bazı işletim sistemlerinde güvenlik duvarı uygulaması işletim sistemi ile gelmektedir. Uygulama cihazınızı yavaşlatsa dâhi, uygulamayı durdurmamak ve güncellemek önemlidir. Çünkü bu yazılımlar, yetkisiz kullanıcıların ve solucanların bilgisayara girişini engelleyip istenmeyen trafiği engelleyerek bilgisayarları korur. Güvenlik duvarı sadece bireysel kullanıcılar tarafından değil daha gelişmiş güvenlik önlemlerine ihtiyacı olan kurumlar tarafından da kullanılır.

Antivirüs programları neler yapar?

Bilgisayarınızı zararlı yazılımlara karşı korur ve mevcut zararlı yazılımları tespit eder. Mümkünse siler, silemezse de karantinaya alır. Bazı virüsler dosyalara da bulaşır. Antivirüs programları virüslerin dosyalarınıza bulaşmasını engeller.

İnternette gezinirken, siber saldırıya uğrayabilirsiniz. Antivirüs programları; gizliliği arttırarak internette gezinmenizi güvenli hâle getirmeye, bunu yaparken de bilgisayar performansını üst seviyede tutmaya çalışır. Antivirüs programları size, parola bilgilerinizi güvenli tutabileceğiniz araçlar sunar.

Virüsleri Nasıl Fark Ederiz ve Virüslerden Nasıl Korunuruz?

- 1 Sistem yavaşlarsa
- 2 Bilgiler kayboluyorsa
- 3 İstenmeyen programlar, internet sayfaları açılıyorsa
- 4 Bilgisayar verdiğiniz komutları yerine getirmiyorsa
- 5 Bilgisayar isteğiniz dışında işlem yapıyorsa
- 6 Bazı dosyalar açılmıyorsa

**bilgisayarınıza zararlı yazılım
BULAŞMIŞ OLABİLİR!**

**Zararlı yazılımlardan korunmak ve
zararı en aza indirmek için**

- 1 Güvenlik duvarı kullanın.
- 2 Önemli bilgilerinizi yedekleyin.
- 3 İşletim sistemlerini güncelleyin. Bazı işletim sistemleri daha güvenlidir UNUTMAYIN.
- 4 Virüs/yazılım koruma programları kullanın, programları güncelleyin.
- 5 Emin olmadığınız elektronik posta eklerini açmayın.
- 6 Güvenilir olmayan sitelerden program/müzik/oyun indirmeyin.
- 7 Tarayıcının güvenlik ayarlarını üst düzeyde tutun.
- 8 Aynı anda birden fazla antivirüs programı kurmayın.
- 9 Bulaşmış virüsü temizleyemiyorsanız başka antivirüs yazılımlarını deneyin veya işletim sistemini biçimlendirin.

ZARARLI YAZILIM TAYFASI

Ben bir Virüs'üm!

Çoğalıyorum, başka programın içinde yaşarım, bulaşırım. Bilgisayarı yavaşlatırım, bilgileri bozabilirim.

Ben bir Trojan'ım!

Saklı dururum, zarar vermem, zor farkedilirim. İndirilen bir oyunun içinde gizlenerek bulaşırım, bilgileri sessizce çalarım.

Ben bir Solucan'ım!

Başka programa ihtiyacım yok, ağdan bulaşıp, ağda gezerim.

**Ben bir
Rootkit'im!**

Bilgisayarları uzaktan kullanırım.

Tüm klavye hareketlerini kaydedirim ve gizlice gönderirim. Tüm yazışmaları, gezinmelerinizi, parola ve kart bilgileri gibi bilgilerinizi ele geçirebilirim.

**Ben bir
antivirüs yazılımıyım.**

Zararlı yazılımları tanırım, bilgisayarınızda bulursam silerim, silemezsem karantinaya alırım, yeni virüsleri takip ederim, izinsiz girişleri engellerim, sistemi hızlandırmaya çalışırım.

BİLGİ BAĞLARI

Bilgisayar Ağı: İki ya da daha fazla bilgisayarın bilgi paylaşımı veya iletişimi için bağlanmasıyla oluşan yapıya “Bilgisayar Ağı” denir. Okul, hastane, banka, kütüphane gibi yerlerde kullanabiliriz.

Dosya, resim, video gibi paylaşımları ağ üzerinden yapmak, zamandan tasarruf sağlayarak daha hızlı bir iletişim kurma yöntemidir. Dosya paylaşımının yanında bilgisayar arasında çevre birimleri ortak kullanımında da ağlardan yararlanabilir. Örneğin büyük şirketlerde bir yazıcıyı ortak şekilde kullanabiliriz. Bilgisayar ağları sayesinde hızlı bir şekilde e-posta gönderme-alma, görüntülü konuşma, dosya aktarma gibi birçok işlemi hızlı bir şekilde yapabiliriz. Aynı zamanda oyun oynama gibi eğlence amaçlı işlemler içinde bilgisayar ağları kullanılabilir. Birbirinden uzak şehirlerde bulunan insanların Bilgisayar ağlarını kullanarak yazılı veya görüntülü konuşma şeklinde iletişime geçebilmektedirler.

Büyükliklerine göre bilgisayar ağları:

Yerel Alan Ağı (LAN) : Birbirine yakın mesafedeki; aynı binada veya aynı oda içerisinde bulunan bilgisayarların bağlanmasıyla oluşturulan ağlardır.

Metropol Alan Ağı: Bir şehir ya da geniş bir mekânda bulunan Yerel Alan Ağlarının birbirine bağlanmasıyla oluşan ağ türüdür.

Geniş Alan Ağı: Birbirine çok uzak mesafedeki bilgisayar veya ağların bağlanmasıyla oluşan ağ türüdür. (İnternet: Dünya üzerindeki en büyük ağıdır. Telefon hatları sayesinde bilgisayarlar arasında iletişim kurmayı sağlar.

Bilgisayarlar arasında bir ağ kurabilmek için bilgisayarlara takılı olması gereken karta Ethernet kartı veya ağ kartı adı verilir. Ağ kartı sayesinde bilgisayarlar internete girebilir ve aralarında veri transferi sağlayabilir. Ağ kartından çıkan veri, ağ kablosu yolu ile modeme ulaştırılır.

İnternet’e Bağlanmak İçin Neler Gereklidir?

Kablo

Modem

Ethernet Kartı (Ağ Kartı)

Switch-Anahtar.

Modem: Bilgisayarların telefon hattı üzerinden İnternet’e bağlanmasını sağlayan elektronik cihaza modem denir.

Kablosuz Ağ: Veri iletimi için kabloların yerine sinyallerin kullanıldığı bağlantılara kablosuz ağ denir.

İNTERNET'TE ARAMA, BİLGİLERİ TARAMA

İnternet: Dünyadaki tüm bilgisayarları birbirine bağlayan elektronik bir iletişim ağıdır.

URL: Web sitelerinin, internetteki yerini belirleyen bağlantı adreslerine verilen isimdir.

www: World Wide Web: Dünya Çapında Ağ

HANGİ ALAN UZANTILARINI
KİMLER KULLANIR ?

.com: Özel şirketler

.net: İnternet hizmeti sağlayan firmalar

.org: Kâr amacı olmayan vakıf veya dernek gibi kuruluşlar

.gov: Devlet kurumları

.edu: Üniversiteler

.info: Bilgi içerikli siteler

.meb.k12.tr: İlkokul, ortaokul ve liseler

.tr : İnternete Türkiye'ye ait olan ülke kodudur.

E-posta: İnternet üzerinden gönderilen elektronik mektup, e-mail.

Pop-up: İnternette gezinirken aniden açılan küçük pencere uygulamalarıdır.

http: İnternet sitelerinin açılmasını sağlayan komutlar http ile iletilir.

Hosting: Web site içeklerinin, internette görünebilmesi için sürekli internet bağlantısına sahip yerlerde tutulması gerekir. Bu alanlara verilen addır.

Siber : İnternetle ilgili olan durumlar için kullanılır.

Kablosuz ağ: İnterneti bir kablo ihtiyacı olmadan radyo frekansı kullanarak bağlanmamızı sağlayan ağ sistemidir.

Spam: İnternette isteğimiz dışında aldığımız kimin gönderdiği belli olmayan e-postalardır.

Arama Motoru: İnternette arama yaptığımız web siteleridir.

Modem: İnternete bağlanmamızı sağlayan cihazdır.

Profil: E-posta ya da sosyal medya sitelerinde oluşturduğumuz ve kendimiz ile ilgili bilgilerin olduğu kişisel sayfalarıdır.

Virüs: Bir bilgisayardan diğerine yayılan ve bilgisayarı olumsuz etkileyen yazılımlardır.

@ : E-posta adreslerimizi yazarken ismimizden sonra kullandığımız işarettir.

İNTERNETTE ARAMA YAPMAK İÇİN:

İnternette arama yaparken, istediğiniz dosya türü ile de arama yapabilirsiniz.

Bunun için, 3 harfli dosya kısaltmasını aradığınız kelime ile birlikte (PDF-e kitap, PPT- sunum veya XLS-excel) yazarak arama yapabilirsiniz.

Arama yaparken, unutmayın: Ne kadar azsa o kadar iyidir! Basit, iki kelimeli arama terimleri genellikle en geniş kapsamlı sonuçları getirir. Kısa arama terimleriyle arama yapmaya başlayın.

Arama yaparken, web dostu kelimeler seçin. Bu ne demek? Arama motorları, girdiğiniz kelimeleri webteki sayfalarla eşleştirerek çalışırlar. Bu nedenle, sayfalarda sık görünen kelimeleri kullanmak en iyi sonuçları sağlayacaktır.

Örneğin, başım ağrıyor yerine, baş ağrısı ifadesini kullanın, çünkü tıbbi bir web sitesinde kullanılacak terim budur. Aradığınız şey ne olursa olsun parolamız şudur: Basit olsun.

Kısaltma kullanmayın. Yazım hataları önemsizdir.

Aradığınız kelimeler bir kalıp (sözcük grubu, cümle, söz) ise, tırnak işareti içinde yazarak arayabilirsiniz. Böylece, tırnak içerisine yazdığınız kelimeler aynı şekilde ile aranır ve arama sonuçlarında aradığınız sözcük kalıplarını görebilirsiniz.

Arama motorunda sadece kelimeleri yazarak arama yapmayız. Görsel (resim, fotoğraf) da arayabiliriz. Bunun için önce, arama motoru sayfasında 'Görsel Arama' özelliğini seçmemiz gerekir. Daha sonra masaüstünde ya da bilgisayarımızda kayıtlı herhangi bir görseli, slaytta gördüğünüz gibi sürükleyerek arama bölümüne bırakırız. Benzer görsellerin, arama sonuçlarında çıktığını göreceksiniz.

ARAŞTIRMA - KAYNAK DOĞRULAMA

İnternet ortamında paylaşılan her türlü bilginin doğru olması gibi bir durum söz konusu değildir. Bazen bilerek bazen de hatalar yapılarak eklenen bilgilerde yanlışlıklar olabilir. Bu yüzden internet ortamında araştırma yaparken ödevlerimizi en az 3 farklı kaynaktan da araştırarak gerçek ve doğru sonuca ulaşmalıyız. İnternette araştırma yaparken bir dedektif gibi, kurnaz olmalıyız.

Girdiğimiz sitelerin güvenilir olup olmadıklarını da belirli bilgileri kontrol ederek öğrenebiliriz. Böylelikle önemli bilgilerimizin yanlış ellere geçmesine engel olabiliriz.

Site uzantısı ile içeriğinin kontrolü yapılmalı.(.org, .gov gibi), yazım dilbilgisi hataları olup olmadığı, hakkımızda, iletişim, bize ulaşın gibi bölümlerin olup olmadığına, site içerisindeki bağlantıların çalışıp çalışmadığı gibi birçok özellik kontrol edilmelidir.

EBA: Eğitim Bilişim Ağı, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından oluşturulan eğitim platformudur.

Eba'da yapabileceklerimiz:

- Araştırma yapmak için,
- Eğitici videolar izlemek için,
- Ders kitaplarına İnternet ortamında erişmek için,
- Ulusal ve yerel dergileri okumak için,
- Güncel ve eğitici kitapları okumak için,
- Ulusal yarışmalara katılmak için,
- Ders tekrarları ve konu çalışması için,
- Deneme, alıştıırma test soruları çözmek için,
- Ödevleri yapmak için,
- Hafta sonu yetiştirme ve destekleme kursu derslerini seçmek için,
- Eğitici oyunlar oynamak için,

EBA İnternet adresi: www.eba.gov.tr

EBA'ya öğrenci girişi için gerekli bilgiler;

- T.C. Kimlik Numarası
- Öğrenci Okul Numarası
- Nüfus Cüzdanı Cilt No veya seri no.

EBA İnternet sitesinde haber, video, görsel, ses, kitap, dergi, doküman gibi birçok içerik bulunmaktadır.

EBA Ders: Öğrencilerin okulda gördükleri derslerin tekrarını yapabilecekleri, gerek konu anlatımları gerekse konu tarama, deneme gibi testlerin bulunduğu öğrenciyeye da öğretmene özel olan bölümdür.

EXCEL 2007 DERS NOTLARI

Bir hesap tablosu programıdır. Excel, her türlü veriyi (özellikle sayısal verileri) tablolar ya da listeler halinde tutma ve bu verilerle ilgili ihtiyaç duyacağınız tüm hesaplamaları ve analizleri yapma imkanı sunan bir uygulama programıdır.

Excel'de veriler, açılan dosyalarda saklanır. Dosya uzantısı excel 2003'te "xls"; excel 2007'de "xlsx"tir.

Microsoft Excel'i Nasıl Başlatırız?

Excel 2007'ü Başlat menüsünden "Programlar" Microsoft Office komutuna gelin ve sağ tarafta açılan alt menüden Microsoft Excel'i tıklayın.

Excel'den Çıkmak için:

1. "Dosya" menüsündeki "Çıkış" komutunu tıklayın.
2. Ekranın sol üst kısmındaki kontrol simgesini tıklayıp Kapat komutu verilir.
3. Ekranın sağ üst kısmındaki x işaretine basılır.

Not: Excel'den çıkmadan önce tüm dosyalar kapatılmalıdır.

TEMEL KAVRAMLAR

Çalışma Kitabı: Excel'de yaratılmış bir dosya, bir çalışma kitabıdır.

Çalışma Sayfası: Çalışma kitaplarını temsil eden belge pencerelerinin alt kısmında yan yana dizili olan düğmelerden her birine (Sayfa1, Sayfa2, Sayfa3,) çalışma sayfası denmektedir.

Satır: Ana başlıkları Rakamlarla belirtilmiş veri alanlarına denir.

Sütun: Ana başlıkları Harflerle belirtilmiş veri alanlarına denir.

Hücre: Satır ve sütunların kesişmesinden oluşan ve bilgilerin girildiği veri alanlarına denir. . Her hücrenin belli bir adresi vardır. Bu hücre adresleri Ad kutusundan takip edilir. Bir hücre adresi; sütun adı ve satır adının birleşiminden oluşur. (A1 , C18, H58 gibi)

Kılavuz çizgileri: Satır ve sütunları belirtmeye yarayan çizgilere denir.

Formül çubuğu: Hücre içindeki verilerin takip edildiği araç çubuğudur.

Çalışma Sayfası – Tablosu: Excel'in temel çalışma ortamıdır. Veriler bu çalışma alanındaki hücrelere girilir.

Bir excel çalışma sayfası 256 sütun, 65536 satırdan oluşur. Bir Excel çalışma sayfasında 16.777.216 tane hücre vardır. Bir Excel dosyası (*.xls) çalışma kitabından, kitap çalışma sayfalarından, sayfalar ise hücrelerden oluşmaktadır